

KS 22.7.2020

2 KESKUSTELE

Kolumni

Marko Erola

toimitus.valkeakoskensanomat@
sanoma.fi

Voisitko selittää

Arvioipa asteikolla 1–5 ymmärryksesi siitä, miten jääkaappi toimii. Seuraavaksi arvioi, miten hyvin olet käsittänyt sen, mitä EU:n huippukokouksen päätöksestä seuraa. Kun olet antanut itsellesi numerot, mene ja selitä jollekulle juurta jaksaa jääkaapin toiminta ja huippukokouksen anti. Jos haluat kunnan haasteen, selitä kuusivuotiaalle.

Selitettyäsi arvioi ymmärryksesi uudelleen. Jos tutkimuksia on uskominen, annat itsellesi huonommat arvosanat kuin ensimmäisellä kierroksella. Koetta on tehty paljon, mutta tulos on aina sama: testatut oivaltavat ymmärtävänsä maailman menoa vähemmän yksityiskohtaisesti, koherentisti ja syvällisesti kuin kuvittelivat.

Ilmiötä sanotaan syvällisen selityksen illuusioksi. On myös huomattu, että varmimpia ymmärryksestään ovat ne, jotka vähiten ymmärtävät. Itseluottamus tapaa olla rautaa niillä, joilla ei sii-

”Itseluottamus tapaa olla rautaa niillä, joilla ei siihen välttämättä olisi aihetta.”

hen välttämättä olisi aihetta, kun taas fikset epäilevät alituisen itseään.

Tämä korostuu aikana, jolloin media, some, internet ja sähköposti tuputtavat tauotta tietoa, mielipiteitä ja eksperttilausuntoja. Joka asiaan on valmiit vuorosanat, joita voi toistaa asioihin varsinaisesti perehtymättä.

Oman ymmärryksen epäily unohtuu toisestakin syystä. Monet ovat käyneet korkeita kouluja ja suorittaneet hienoja tutkintoja. Yhdellä alalla korkeasti oppinut unohtaa helposti epäillä ymmärrystään muista aloista.

Harva oikeasti ymmärtää, miten koneet toimivat, mitä tiede sanoo tai mitä jostain politiikasta seuraa. Asiat osoittautuvat monimutkaisiksi, kun niihin vähän perehtyy. Mikään ei ole yksiselitteistä, suoraviivaista eikä sillä sipuli. Aina jää jossittelun varaa.

Tieto lisää oikeassa olemisen vaikeutta, mutta senkin tarjoilu saa harvoin ihmiset muuttamaan käsitystään. Vai oletko joskus osallistunut väittelyyn, jonka lopuksi vastapuoli ilmoittaa ymmärtäneensä olleensa koko ikänsä väärässä?

Kun seuraavan kerran olet eri mieltä jonkun kanssa, älä kerro miten asiat ovat äläkä väitä vastaan. Pyydä häntä selittämään näkemyksensä perusteellisesti. Esitä kysymyksiä syistä ja seurauksista. Huomauta vain selkeistä faktavirheistä.

Parhaassa tapauksessa sinä opit jotain ja hän oppii vähän nöyryyttä.

Kirjoittaja on viestintäneuvonantaja ja kirjailija